

Inzet van samenwerkend leren in taal- en leeslessen

Marij Veldman

GION onderwijs/onderzoek
Rijksuniversiteit Groningen

Contact via: m.a.veldman@rug.nl

Copyright

Alle rechten voorbehouden.

Niet citeren zonder voorafgaande
schriftelijke toestemming van de auteur.

Success for All

N E D E R L A N D

Schoolverbeteringsprogramma

- › Success for All is een “totaalpakket” bestaande uit verschillende componenten:
 - Taal- en leeslessen (90 minuten – dagelijks)
 - Samenwerkend leren
 - Tutoring
 - Samenwerking met ouders
 - Training en coaching
 - Success for All coördinator in de school

Onderzoek naar Success for All in NL

- › Quasi-experimenteel onderzoek met 7 Success for All-scholen
 - Impact op leesvaardigheid (technisch lezen en begrijpend lezen)
 - In vergelijking tot leesvaardigheid van leerlingen op 4 controlescholen
 - In totaal 3 cohorten van leerlingen: 1.011 leerlingen in 61 klassen

	School year 2015–2016		School year 2016–2017			School year 2017–2018		
	SfA	Control	SfA	SfA Incomplete	Control	SfA	SfA Incomplete	Control
Grade 1	177	154	173	N.A.	166	180	N.A.	161
Grade 2			161	16	154	77	96	166
Grade 3						71	106	154

Onderzoek naar Success for All in NL

- Positief significant effect op **technisch lezen in groep 3**
 - Dit effect was nog sterker voor **leerlingen uit gezinnen met een lage sociaal-economische status**
 - Geen effecten in groep 4 en 5, en niet voor begrijpend lezen
- › Niet op alle vlakken significante effecten, maar wel hoopgevende resultaten

SCHOOL EFFECTIVENESS AND SCHOOL IMPROVEMENT
2024, VOL. 35, NO. 3, 318–341
<https://doi.org/10.1080/09243453.2024.2385926>

 Routledge
Taylor & Francis Group

 OPEN ACCESS Check for updates

Effects of the comprehensive school reform program **Success for All** on students' reading skills in Dutch schools

Marij A. Veldman , Mariëtte Hingstman and Hester de Boer

Department of Educational Sciences, University of Groningen, Groningen, the Netherlands

ABSTRACT

Success for All (SfA) is a comprehensive school reform program designed to support schools serving many students of disadvantaged backgrounds to increase students' achievement. SfA includes daily 90-min reading lessons with extensive use of cooperative learning, tutoring for struggling readers, and an emphasis on parental involvement. School teams receive coaching and training, and each school has a facilitator appointed who supports program implementation. SfA has shown positive results in the US, and has been translated to the Dutch context. Effects on students' reading achievement were evaluated with a total sample size of 1,011 students from three cohorts. We found a significant positive effect on reading fluency of first-grade students (Cohen's $d = +0.40$). The effect for the subgroup of low-socioeconomic-status students was even somewhat higher (Cohen's $d = +0.63$). We did not find significant effects in Grade 2 and Grade 3. We also found no effects of SfA on reading comprehension.

KEYWORDS

Comprehensive school reform program; Success for All; students from disadvantaged backgrounds; reading comprehension; reading fluency

Grootschalig internationaal onderzoek

- > Van Slavin en collega's (2009): Effective reading programs for the elementary grades
- > De onderwijspraktijk voorzien van zinvolle en objectieve informatie
- > Effecten op leesvaardigheid (o.a. begrijpend lezen) van taal- en leesonderwijs onderzocht

Effectieve taal-/leesprogramma's

Curricula/ standaard
lesmethodes

Technologische/
digitale leermiddelen

Professionalisering
voor specifieke
didactische
methodes

Combinatie van
curricula en
didactische
methodes

Slavin, R. E., Lake, C., Chambers, B., Cheung, A., & Davis, S. (2009). Effective reading programs for the elementary grades: A best-evidence synthesis. *Review of Educational Research*, 79(4), 1391-1466.

Effectieve taal-/leesprogramma's

Curricula/ standaard
lesmethodes

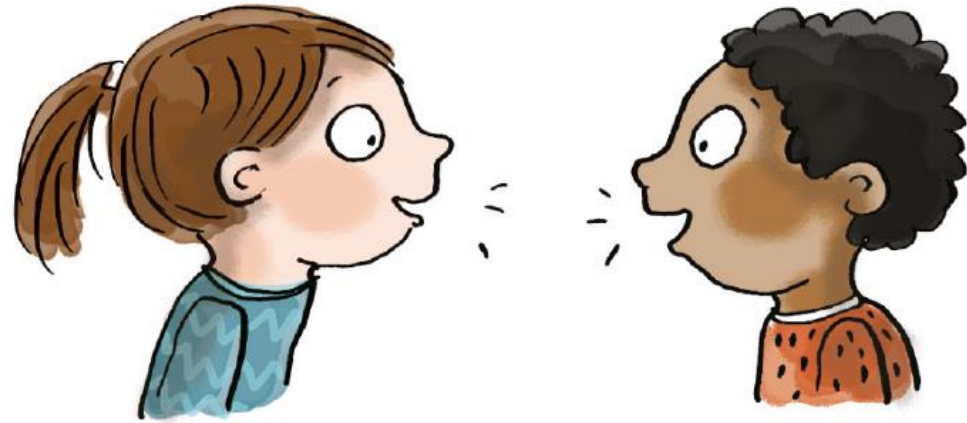
Technologische/
digitale leermiddelen

Professionalisering
voor specifieke
didactische
methodes

Combinatie van
curricula en
didactische
methodes

Slavin, R. E., Lake, C., Chambers, B., Cheung, A., & Davis, S. (2009). Effective reading programs for the elementary grades: A best-evidence synthesis. *Review of Educational Research*, 79(4), 1391-1466.

Samenwerkend leren

Denken – Delen – Uitwisselen (DDU)

Denken – Delen – Uitwisselen

Denk zelf na over de vraag.

Deel samen de antwoorden.

Wissel het antwoord uit in je team of met de klas.

 Success for All
NEDERLAND

Copyright ©Success for All. Alle rechten voorbehouden

- > Nadenken: Waar denk je aan bij **samenwerkend leren?**
- > Delen: Bespreek dit met je maatje
- > Uitwisselen: Komt dit overeen in de groep?

Wat zegt onderzoek?

- > **Samenwerkend leren:** leerlingen werken samen met als doel het leren van leerlingen te maximaliseren (Johnson & Johnson, 1999; Slavin et al., 2009)
- > Samenwerkend leren zorgt voor flinke verbetering van de **leerprestaties** van leerlingen (Kyndt et al., 2013)
- > Een succesverhaal (Johnson & Johnson, 2009) !?

Misverstanden over samenwerkend leren

- > Leerlingen in groepjes zetten leidt automatisch tot teamwerk
- > Teamwerk vermindert de inspanning van individuele leerlingen
- > Het begeleiden van samenwerkend leren is een fluitje van een cent
- > ...

Succesvol samenwerkend leren

Vijf voorwaarden (Johnson & Johnson, 1999; 2009)

1. Positieve wederzijdse afhankelijkheid
2. Individuele verantwoordelijkheid
3. Positieve (directe) interactie
4. Inzet van sociale vaardigheden
5. Evaluatie van het groepsproces

Positieve wederzijdse afhankelijkheid

- › Afhankelijkheid: Als de verwezenlijking van de doelen van elk individu wordt beïnvloed door acties van anderen
- › Stel je voor: bij een spel moeten twee individuen zo lang mogelijk met een uitgestrekte arm een voorwerp vasthouden

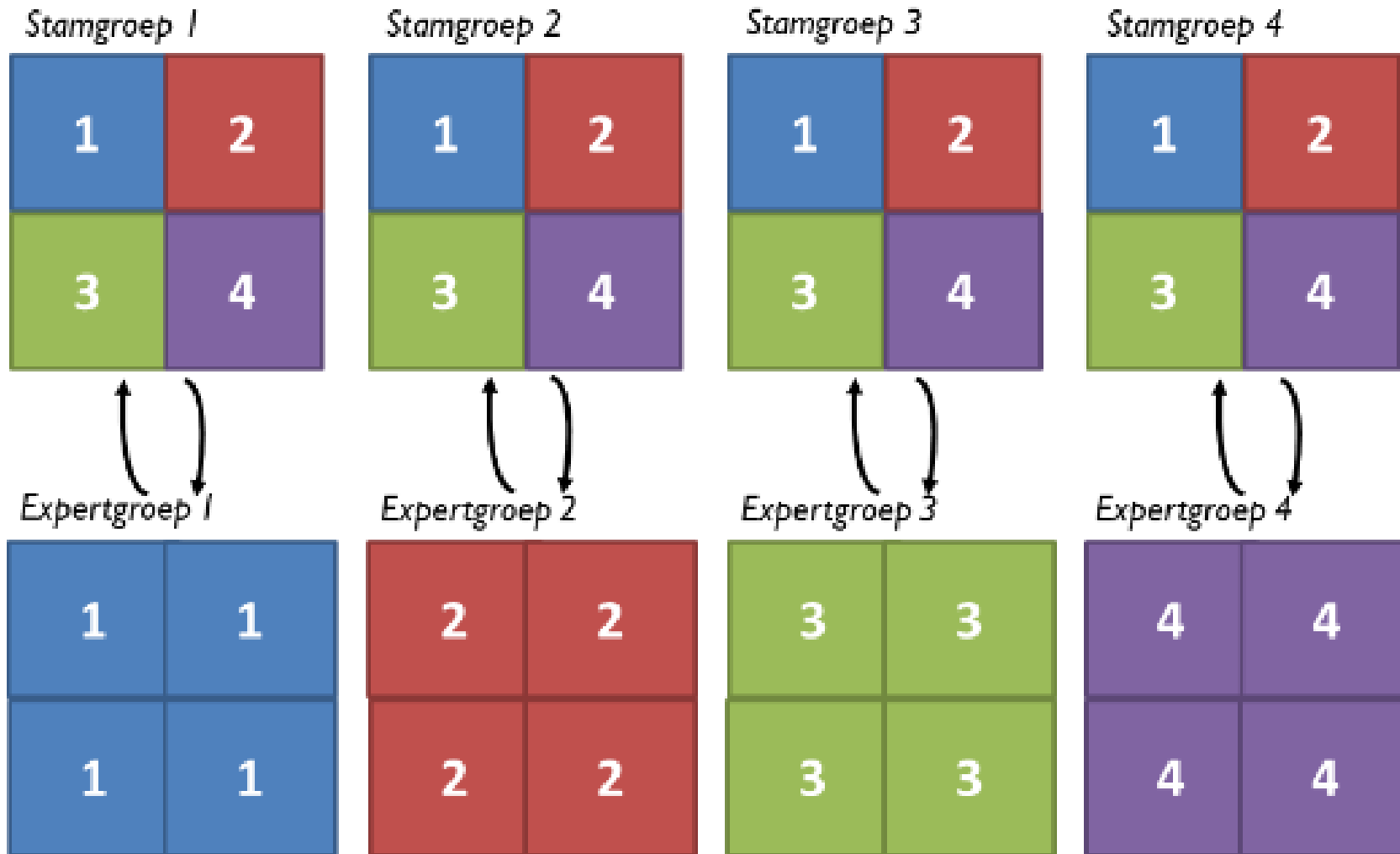
Afhankelijk zijn van elkaar

- › Geen afhankelijkheid: ieder voor zich
 - › Negatieve wederzijdse afhankelijkheid: competitie
 - › Positieve wederzijdse afhankelijkheid: gezamenlijkheid
- Wat voor soort interactie wordt er uitgelokt?

Verschillende manieren om positieve wederzijdse afhankelijkheid te bevorderen:

- > **Doel**afhankelijkheid: groepsleden hebben een gemeenschappelijk doel
- > **Belonings**afhankelijkheid: groepsbeloningen

Taakafhankelijkheid

Individuele verantwoordelijkheid

- > Voorkom meeliften
- > Welke bijdrage levert ieder individu?

Werken in een team moet ervoor zorgen dat elk groepslid in de toekomst vergelijkbare taken individueel kan uitvoeren

Genummerde Hoofden

Wat is je nummer?

 Denk zelf na over de vraag. Weet je het antwoord?

Doe de hoofden bij elkaar. Wissel uit wat je denkt. Alle nummers komen aan bod. Zorg dat iedereen het antwoord weet.

 Juf of meester noemt een nummer. Bespreek het antwoord met de klas.

Success for All
NEDERLAND

Copyright © Success for All. Alle rechten voorbehouden

Succesvol samenwerkend leren

- › Effectieve samenwerking is meer dan leerlingen in groepjes bij elkaar zetten: zorg voor oefening en ondersteuning
- › Zorg voor een gestructureerde aanpak met helder omschreven taken
- › Zorg voor expliciete instructie in samenwerkvaardigheden

Aanleren van samenwerkvaardigheden

Hoe werken we samen?

Luister actief.

Kijk naar elkaar.
Luister naar elkaar.
Praat er niet doorheen.

Leg je idee uit en stel vragen.

Vertel waarom je iets vindt.
De rest van het team stelt hier
vragen over.

Iedereen doet mee.

Iedereen is belangrijk.

Help elkaar.

Dan weet het hele team het
antwoord.

Maak de opdracht af.

Dan is het doel bereikt.

Samenstelling van groepjes

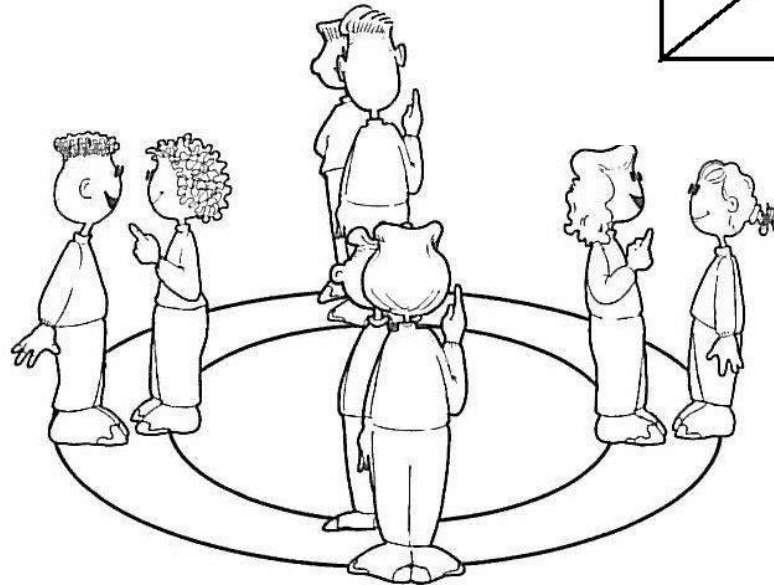
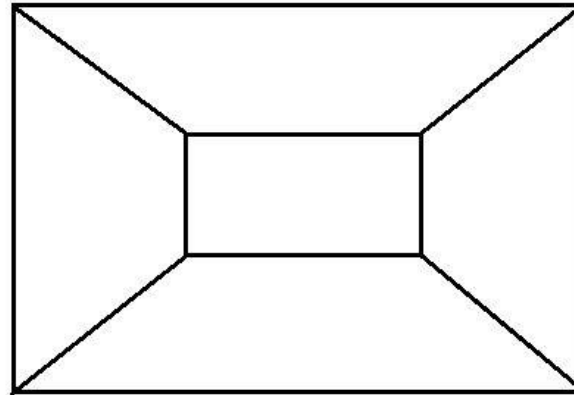
- > Enigszins heterogeen (op basis van verschillende kenmerken: prestaties, geslacht, sociale vaardigheden)
- > De leerkracht stelt groepjes samen
- > Groepsgrootte: ongeveer 3 á 4 leerlingen

Bertucci, A., Conte, S., Johnson, D. W., & Johnson, R. T. (2009). The impact of size cooperative group on achievement, social support, and self-esteem. *The Journal of General Psychology*, 137, 256-272. <https://doi.org/10.1080/00221309.2010.484448>

Voobeelden werkvormen

- > Rotonde
- > Binnen/buitenkring
- > Placemat

Rotonde

Denk zelf na
over de vraag.

Geef om de beurt
antwoord op de vraag.
Juf of meester kiest
wie er begint.

Juf of meester
kiest wie mag
vertellen.
Bespreek het
antwoord met
de klas.

Vier successen!

yell en juich poster

Stille juich	Zwaai je handen in de lucht en kijk heel blij. Dit doe je zo stil als je kunt.
Mini juich	Maak twee vuisten en doe je pinken in de lucht. Deze pinken zwaaien naar elkaar en zeggen: "Goed gedaan!"
Vuurwerk	Doe met je handen een vuurpijl na. Maak hierbij het geluid van vuurwerk.
Cowboy	Doe alsof je een lasso boven je hoofd zwaait en zeg: "Jieeee ha!"
Achtbaan	Doe alsof je in een achtbaan zit die heel snel naar beneden gaat. Doe je handen boven je hoofd en roep: "Wieeee!"

Adviezen vanuit ervaringen op de scholen

- › Zorg voor één kartrekker (bijv. de taalcoördinator)
- › Begin klein: stap voor stap introduceren van samenwerkend leren
- › Doorgaande lijn binnen de school
- › Koppel het aan andere initiatieven in de school (sociaal-emotioneel leren, burgerschapsvorming)
- › Reflectie en evaluatie: zowel bij collega's als leerlingen
- › Vier successen!

Ruimte voor gesprek

- Wordt samenwerkend leren bij jullie op school toegepast? Op welke manier?
- Wordt voldaan aan alle kenmerken van samenwerkend leren? Hoe vaak?
- Worden er coöperatieve werkvormen ingezet?
- Is er een doorgaande lijn in de school?
- Wordt er aandacht besteed aan het aanleren van samenwerkvaardigheden?

Samenwerkend leren in de eigen klas?

Doel = **samen meer leren**

rijksuniversiteit
groningen

faculteit gedrags- en
maatschappijwetenschappen

Dank voor jullie aandacht!

Marij Veldman

GION onderwijs/onderzoek
Rijksuniversiteit Groningen

Contact via: m.a.veldman@rug.nl

Wetenschappelijk artikel
over effecten van

Leestips

1. Kagan, S. & Kagan, M. (2010). *Coöperatieve leerstrategieën. Research principes en de praktische uitwerking*. Bazalt.
2. Hoofdstuk 14 “**Zorg dat ze echt samenwerken**” in: Kirschner, Claessens & Raaijmakers (2018). *Op de schouders van reuzen. Inspirerende inzichten uit de cognitieve psychologie voor leerkrachten*. Ten Brink Uitgevers.
3. Veldman, M.A., & Doolaad, S. (2020). *Succes in groepjes. Didactief*.
4. Janssen, J. (2022). *Inzetten van samenwerkend leren*. Onderwijskennis.nl (NRO). www.onderwijskennis.nl/kennisbank/inzetten-van-samenwerkend-leren
5. Förrer, M., Kenter, B., & Veenman, S. (2000). *Coöperatief leren in het basisonderwijs*. CPS, onderwijsontwikkeling en advies.